van Prof. J. van der Hoeven op de laatste Vergadering der Entomologische Vereeniging gedaan, om namelijk die insecten, waarbij men Hermaphroditismus mogt meenen te bespeuren, voor anatomisch onderzoek te willen afstaan, volkomen beäam, schijnende ook mij dit het eenige middel toe om deze zaak tot meerdere klaarheid te kunnen brengen en vooral ook om uit te maken of de voorwerpen, waarvan men zulks naar het uiterlijke gist, werkelijk echte Hermaphroditen zijn.

Er bestaan, voor zoo verre ik weet, slechts een paar verslagen over de ontleding van zoodanige tweeslachtige wezens; het eene betreft een volkomen Hermaphrodiet van *Lasiocampa quercifolia*, waarvan Lacordaire eene korte beschrijving geeft [1]), het andere een onvolkomen van *Melitaea dydima* ♂, bij welken aan de linkerzijde het oog, de palp en de spriet vrouwelijk waren, terwijl zich de mannelijke organen normaal vertoonden, met een ovarium aan de linkerzijde buiten verband met eenig ander orgaan [2]).

Ook de vraag in hoeverre deze voorwerpen het vermogen bezitten om zich door zich zelven voort te planten is nog steeds onbeslist; wel heeft Scopoli [3]) medegedeeld, dat hij uit de eijeren van eene *Lasiocampa Pini* Hermaph. rupsen verkreeg; doch zoo deze waarneming niet juister is dan zijne veronderstelling dat het Hermaphroditismus zoude voortgebragt worden door het te zamen zijn van twee rupsen in hetzelfde spinsel en het diensvolgens veranderen dier beide rupsen in eene enkele pop, waarvan dan eene verbinding der sexuële organen, na de ontwikkeling van het volkomen insect, het gevolg zoude zijn, dan zal men moeten toestemmen dat dit voorbeeld niet zeer geschikt is om de wetenschap eene schrede verder te brengen. — Heeft men zich dus tot op heden slechts weinig aan een goed anatomisch onderzoek laten gelegen lig-

---

1) *Introd. à l'Ent.* T. 2. pag. 431.
2) Ibidem 2. 434.
3) *Introd. ad hist. nat.* pag. 416.

gen, het merkwaardige van het verschijnsel is daarom echter niet geheel voorbijgezien, en de uiterlijke kenteekenen zijn met vrij groote naauwkeurigheid waargenomen. Reeds Ochsenheimer gaf [1]) eene opsomming van de in zijnen tijd bekende voorbeelden van hermaphroditische Lepidoptera en splitste die in twee afdeelingen, namelijk in die van volkomene en onvolkomene; tot de eersten bragt hij de vlinders, bij welken de sprieten en vleugels van beide geslachten duidelijk te onderscheiden zijn, tot de tweede die, bij welke het eene of andere geslacht het overwigt heeft. Deze indeeling is door Lacordaire in zooverre nagevolgd, dat zijne *gynandromorphes mixtes* met de volkomene, zijne *gynandromorphes masculins et féminins* met de onvolkomene van Ochsenheimer overeenstemmen. Als voorbeelden van volkomen Hermaphroditen, kende Ochsenheimer zeven soorten, drie uit de verzameling van den abt Mazzola, vier uit zijne eigene, namelijk: *Argynnis Paphia* regts ♂ links ♀, *Lycaena Alexis* regts ♀ links ♂, *Endromis versicolora* regts ♂ links ♀, *Saturnia Pyri* regts ♂ links ♀, *Saturnia Carpini* links ♂ regts ♀, *Liparis Dispar* links ♂ regts ♀, en eindelijk de algemeen bekende en in het *Hülfsbuch* van Treitschke afgebeelde *Harpyia vinula* regts ♂ links ♀. Deze laatste vlinder, die verscheidene verzamelingen ten sieraad verstrekte, alvorens hij in die van Ochsenheimer kwam, is de merkwaardigste van allen, daar hij eijeren legde, waarvan een vijftal die niet indroogden en van eene bruine kleur waren, aan het achterlijf vastgehecht bleven. Als onvolkomene noemt dezelfde schrijver op *Pontia Cardamines*, *Saturnia Carpini*, *Liparis dispar* en *Gastropacha Quercus*, gedeeltelijk uit zijne eigene, gedeeltelijk uit de Mazzolasche verzameling. Behalve deze en nog enkele andere voorbeelden, die in verschillende Tijdschriften verspreid zijn, geeft Treitschke in zijn bovengemeld *Hülfsbuch* nog de afbeelding van een volkomen Hermaphrodiet van *Hipparchia Janira*, terwijl Lacordaire

---

1) *Schmett. v. Europa*, dl. IV, 183 en volgg.